

Språk- och kommunikationsgrupper med logoped

Innehåll

Inledning 3

Förberedande arbete 4

Hur språkstimuleringen genomförs 6

Gruppledarens roll och att leda en grupp 9

Gruppaktiviteter och övningar 12

Att läsa vidare 19

Språk- och kommunikationsgrupper med logoped

© Afasiförbundet 2026

Författare: Ann Ander och Marika Schütz (2026)

Grafisk form: Voff AB

Tryck: Folkungatan Produktion AB

ISBN: 978-91-986004-6-9

Inledning till Afasiförbundets rekommendationer

Afasiförbundet har ett rikt antal afasiföreningar runt om i landet. I föreningarna erbjuds ofta kommunikativ och språklig stimulering med logoped alternativt med handledare som är anställda eller ideella. Det är en verksamhet som inte ska blandas ihop med klinisk afasirehabilitering med logoped, utan det handlar om ett komplement som erbjuds i afasiföreningarnas regi och är lika mycket en social föreningsverksamhet. Många av dessa verksamheter har rullat på genom åren, man bygger praxis på plats samtidigt som det också kommer ny afasiforskning.

I det här materialet har vi gjort ett försök att föra ihop dessa perspektiv genom de båda erfarna legitimerade logopederna Ann Ander och Marika Schütz. Ann Ander har under många år arbetat kliniskt vid Stroke Forum i Göteborg och parallellt med det arbetat ideellt med språklig stimulans i både fysiska och digitala grupper inom Afasiförbundet. Marika Schütz är disputerad afasiforskare som har mångårig erfarenhet av att arbeta kliniskt med fysiska och digitala grupper inom afasirehabilitering i Sverige och utomlands samt med språklig gruppträning inom folkhögskolan.

Tillsammans har de arbetat fram Afasiförbundets rekommendationer för språk och kommunikationsgrupper med logoped. Materialet riktar sig i första hand till logopeder som leder grupper inom Afasiförbundet, men kan också användas som grund för andra typer av språkstimulerande verksamheter inom Afasiförbundet.

Förberedande arbete

Information

Avsätt tid för ett inledande samtal med logoped, deltagaren och eventuella anhöriga om förväntningar och begränsningar.

Logopeden informerar om följande:

- Deltagaren förväntas medverka aktivt vid samtliga tillfällen.
- Deltagaren behöver ta med aktuella hjälpmedel vid träffarna, som glasögon, hörapparat, mobil och samtalshjälpmedel.
- Detta är en gruppaktivitet för att stimulera språk och kommunikation. Det är inte en-till-en logopedisk rehabilitering med utredning, behandling eller kommunikationspassning. Det kräver högre intensitet och individuell anpassning.
- Målet är att utveckla kommunikativ förmåga, motverka isolering och stärka psykosociala faktorer. Aktiviteten ger möjlighet att träffa och lära känna andra med liknande svårigheter.

Efter samtalet fattas beslut om deltagande.

För att delta bör deltagaren:

- kunna samspela i grupp
- ha basal språkförståelse i svenska
- vara självständig i dagliga aktiviteter (ADL) eller ha medföljande som kan hjälpa till.

Hinder för att delta

Det kan vara allvarlig kognitiv nedsättning/
beteendeproblematik eller kraftigt nedsatt språkförståelse.

Rekommenderat gruppstorlek:

- minst tre personer
- tre till fem personer är lagom för digital träning.

Grupsammansättning

Personlighet, intressen och kommunikationsförmåga väger lika tungt som språklig nivå. Språkligt blandade grupper fungerar ofta bra. Anpassa sammansättningen efter aktivitet.

Hur språkstimuleringen genomförs

Praktiska förberedelser

Råd om lokal, möblering och utrustning:

- Miljön ska vara tyst utan störande inslag.
- Alla ska se varandra och ledaren.
- Se till att belysning och ljus är bra.
- Använd alternativ och kompletterande kommunikation (AKK), papper, pennor, bokstavstavla, almanacka och kartbok.
- Använd skrivtavla och projektor så alla ser.

Råd om online-grupp

Välj digital plattform (Zoom, Teams eller liknande). Prova video och ljud före sessionen. Se till att deltagarna kan ansluta till mötet. Det kan behöva tränas innan. Deltagarna bör helst använda läsplattor eller datorer eftersom mobiltelefonen ger sämre överblick.

Ett första fysiskt möte med gruppen (om möjligt) kan underlätta för att lära känna varandra och guida deltagarna. Grupperna bör vara små så alla ser varandra på skärmen och får möjlighet att interagera. Tänk på att man behöver mer pauser och kortare pass vid digital träning. Du kan förbereda sessionerna genom att skicka ut material innan. Personer med större utmaningar behöver ofta stöd av anhörig/hjälpare.

Tips på material:

- nyheter, tidningar och radioinslag
- Tv och film
- 8 Sidor (nyheter på enkel svenska från Myndigheten för tillgängliga medier, MTM)
- LL-förlaget (MTM:s lättlästa böcker för unga vuxna och vuxna, med nivåindelning (1–6) och handledning för att arbeta med boken individuellt och i grupp)
- Legimus (MTM:s digitala bibliotek med bland annat talböcker)
- Nypon och Vilja förlag (lättlästa böcker med arbetsmaterial)
- böcker och annat material som används inom sfi, svenska för invandrare
- skolmaterial för högstadium och gymnasium (undvik barnsligt material)
- läromedel, lärverktyg och informationsmaterial från Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM.

Förslag på digitalt material

Levla upp, Lexia, Afasi-tränaren, digital dagbok och sociala medier (Facebook och Instagram). Starta en egen Facebook-grupp för gruppaktiviteten.

Tips på bildmaterial

Google Bildsök, Color Cards, Herr Jakob, Dico Cards, Nathan, Språklåda, Sekvenser ”familjeaktiviteter” och berättelsetärning.

Olika spel för språklig träning

Ordracet, Rappakalja, Med andra ord, Dico Cards,
Det var en gång och Ordrally.

Gruppenriktning

Grupper kan ha olika inriktningar eller blanda flera.

Förslag på olika inriktningar:

- litteratur (bokcirkel, läsecirkel, dikter, skriv din historia eller Shared reading)
- nyhetsgrupp (ta in världen i rummet, tala om vad som händer globalt och lokalt)
- samtalsgrupp (livssituation, relationer, sexualitet och att leva med afasi)
- spelbaserad språkgrupp
- information om hjärnskador och afasi
- grupp med språkligt fokus
- digital delaktighet
- kommunikationsgrupp
- AKK-grupp (Alternativ Kompletterande Kommunikation).

Gör en plan över samtliga kurstillfällen så att det finns en grundstruktur att följa.

Gruppledarens roll och att leda en grupp

Gör alla delaktiga

Uppmuntra interaktion, spontana samtal och humor. För in tysta deltagare, avbryt personer som dominerar för mycket. Man kan använd gester som trafikpolis – stoppa och vinka fram. Logopeden fungerar som samtalsbrygga (Supported Conversation for Adults With Aphasia, SCA) och uppmuntrar deltagare att tala.

Delat ansvar

Gruppledaren arbetar för delat ansvar i gruppen, dels genom att låta deltagare ta egna initiativ till delaktighet och aktivitet, dels genom att dela på konkreta uppgifter (hålla tid, göra i ordning fika och annat).

Bemötande

Behandla deltagarna som vuxna. Om någon säger fel, korrigerar inte utan upprepa korrekt.

Tempo

Ge tid för att kommunicera, men håll tempot så alla kan medverka och behålla fokus. Logopeden är kommunikativ brygga och tempohållare. Ge extra stöd om tempot blir för långsamt.

Stärk kommunikativt självförtroende:

- Bemöt deltagarna som vuxna, normalbegåvade människor.
- Hjälp blyga och osäkra personer in i samtalet.
- Skapa en positiv och tillåtande atmosfär.
- Pressa inte fram svar, låt i stället frågan gå vidare till nästa.
- Se varje deltagare genom att hälsa, låta alla presentera sig och använd namnskyltar.
- Uppmuntra frågor och interaktion mellan deltagare.

Våga prova – våga misslyckas

Afasi varierar, ingen person är den andra lik. Anpassa övningar efter förståelse, läs- och talförmåga. Prova er fram. Avbryt och byt övning om något slår fel. Ha reservövningar. Utmana deltagarna och tänk på att nytt är roligt.

Samtidiga symtom

Ta hänsyn till hur nedsättningar påverkar deltagande, till exempel högersidig förlamning, synfältsbortfall, koncentrationssvårigheter, ljudkänslighet, hjärntrötthet och nedstämdhet.

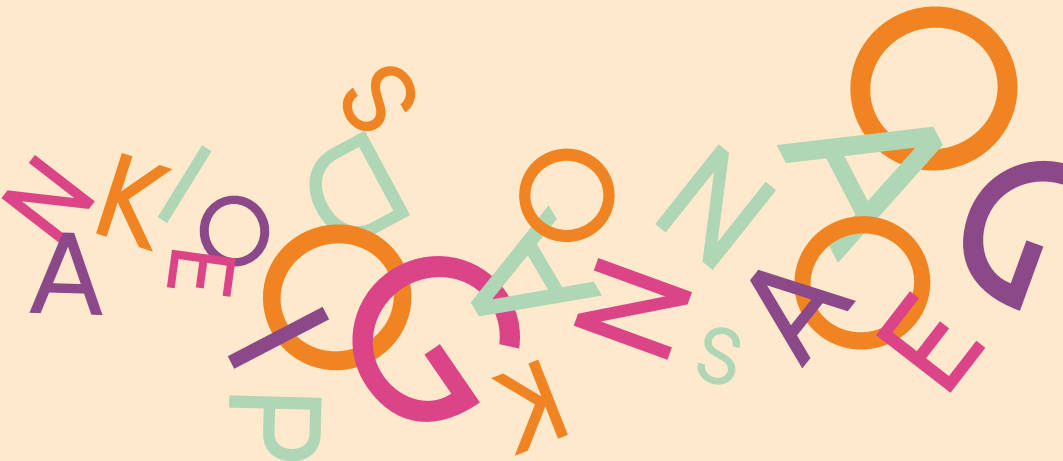
Gör alla delaktiga

Ge ett gott bemötande

Ge tid

Våga prova

Stärk självförtroendet

Gruppaktiviteter och övningar

Tips och exempel på olika typer av aktiviteter.
Anpassa svårighetsgraden och erbjud olika svarssätt.

Samspel och kommunikation

Ge deltagarna gemensamma uppgifter som uppmuntrar till kommunikation på olika nivåer.

Aktivitet	Genomförande
Kortspel, Domino, Yatsy	Undersök vilka spel som deltagarna kan. Repetera regler. Använd korthållare. Uppmuntra högräkning.
Memory	Säkerställ att alla ser och når bilder. Benämning = språkträning.
Tidslinje	Rita 1900-talet fram till i dag. Peka ut födelseår, giftermål, sjukdom och annat. Kombinera med bilder, till exempel mänlandningen eller Beatles.
Odd-man-out	Fyra bilder, tre hör ihop, en passar inte in, till exempel äpple-päron-banan- morot. Förklara varför. Olika kategorier: semantiska, fonetiska, personer och så vidare.
Veckans kändis	Bilder på aktuella personer. Deltagarna röstar på sin favorit.

Aktivitet	Genomförande
Tyck till	Deltagarna röstar på vad de gillar mest. Till exempel kött/fisk, sommar/vinter, hav/sjö, morgonpigg/nattuggla, tv/radio, tåg/flyg, Spanien/Italien, fotboll/ishockey, film/tv-serier, spara/slösa. Öka svårighetsgraden genom att låta deltagarna förklara varför.
Geografi	Kartböcker och sevärdheter. ”Var finns detta?” Alternativt den egna staden med stadskarta.
Känn i påsen	Ogenomskinlig påse med tiotal föremål och matchande bilder. Känn och peka på rätt bild. Välj vuxna föremål som bilnyckel, snusdosa.
Charader	Dra kort med föremål/handlingar. Beskriv med gester utan att säga ordet. De andra gissar.
Klädgalgen	Skicka runt galgen. Deltagarna får i tur och ordning visa olika aktiviteter, till exempel fiska, kamma håret och liknande.
Sång	Sjung tillsammans, gärna korta och välkända texter.
Intervjua varandra	Dela upp personerna två och två. Låt dem intervjua varandra och sedan berätta för gruppen vad de kommit fram till.

Språkträning – grund

Övning	Genomförande
Veckodagar, månaderna	Använd lappar, en för varje dag/månad. Dela ut slumpvis. Lägg i rätt ordning: ”Vem har årets första dag/månad?” Repetera i korus.
Räkning	Vissa har intakt räkneförmåga, andra inte. Prova er fram. Se till att ingen skäms.
Ordspråk	Skriv ordspråk på lappar/tavla, men uteslut sista ordet. Ge tre alternativ. Ett alternativ är att dela ordspråken på mitten, blanda och pussla ihop så det blir rätt eller roligt.
Ordracet	Skriv så många ord som möjligt på en viss bokstav eller i viss kategori, till exempel bilmärken, länder.
Matcha ord och bild	Välj rätt bild till ord, eller tvärtom. Individuellt eller gemensamt. Variera alternativ.
Ordpar	Bilder på vanliga par, till exempel papper-penna, salt-peppar. Lägg i två högar, para ihop och säg orden.
”Finns i sjön”	Parvisa bilder. Dela ut tre kort, resten i hög. Begär kort i tur och ordning. Använd gest, ord och meningar. ”Finns i sjön” = ta från hög.

Övning	Genomförande
Matcha motsatsord	Fyra gånger fler par än deltagare. Exempel på motsatsord är gammal-ung. Två högar. Dra, läs, hitta motsatsen. Den som blir av med korten först vinner.
Kategorier	Varje deltagare bevakar en kategori, till exempel djur, fordon. Turas om att dra bilder/ord. Alternativ: kategorisera kändisar. Tävlingsvariant: lotto-bricka.
Hitta likheter	Två bilder. Vad har de gemensamt? Boll och äpple, båda är runda.
Frågesport /quiz	Nyhetsquiz: 8 Sidor (enklare), DN nutids-quiz (svårare), musikquiz (variera med städer, färger, artist eller annat).
Tre ledtrådar	Lägg ett antal bilder på bordet, till exempel substantiv, verb, kändisar och länder). Deltagaren drar en lapp med tre ledtrådar (fordon – går på räls – under jorden). Läs och välj rätt bild.
Rim-ord	Bilder på ord som rimmar (båt-låt). Para ihop, säg paren högt.
Vad saknas	Fem-tio föremål. Täck över, ta bort ett. Vilket saknas?

Språkträning – fortsättning

Övning	Genomförande
Gissa mitt jobb	Skriv olika yrken på lappar. En deltagare drar en lapp, övriga gissar med ja/nej-frågor. Ledtråd vid behov. Alternativ: verb eller föremål.
Tusen frågor	Bilder eller lappar med kända personer. En deltagare drar ett kort. De andra ställer ja/nej frågor tills de listar ut svaret.
Läsövning	8 Sidor, tidningsnotiser, korta texter – roliga, aktuella och intresseanknutna. Läs högt, besvara frågor och diskutera.
Rubriker	Tidningsrubriker med ordlucka. Helst namn eller nyckelord. Exempel: "Miljöministern tycker vargarna bör ____." Låt deltagarna gissa eller välja mellan olika alternativ.
Sönderklippta meningar	Rubriker eller meningar klippta ord för ord. Lägg i rätt ordning. Individuellt eller i par.
Sant eller falskt	Påståenden om världen, historia eller om deltagarna. Rätt eller fel? Motivera.
Ordstafett	Kräver skrivförmåga. Ledaren skriver ett ord, stryker under sista bokstaven. Nästa deltagare hittar ord på den bokstaven.
Semesterbiljetten	Biljetter med resmål, till exempel "Weekend i London". Dra en biljett och berätta var platsen ligger (karta), hur man kommer dit, vad man gör där och vad man behöver packa.

Övning	Genomförande
På en öde ö	Diskutera vad gruppen vill ha med sig. Skriv upp på tavla.
Korsord	Gemensam genomgång eller lös tillsammans. Hitta på nätet eller gör egna. Lös Tidningen Afasis korsord.
Teater/ rollspel	Parvis eller i grupp. Roller; tandläkare-patient, korggubbe-kund, åka buss. Repetera enskilt och spela upp.
Synonymer	Ett ord på tavlan. Hitta så många synonymer som möjligt. Skriv upp.
Fortsätt berättelsen	Ledaren börjar med tre meningar. Deltagarna fortsätter med ett ord/en mening var.
Vem sa vad?	Citat från kända personer. Gissa vem eller är citatet kanske påhittat?
Ordmoln (semantiskt fält)	Ämne på tavlan, till exempel "sommar". Skriv alla associationer. Kategorisera.
Förklara ordspråk	"Man ska inte gråta över spilld mjölk" – vad betyder det? Förklara med egna ord.
Telefonen	Visklek. Första personen får ett ord, viskar till nästa. Sista säger högt. Jämför med originalet.

Hemuppgifter

För att uppmuntra kommunikation och att deltagarna i gruppen lär känna varandra kan man be dem att göra olika hemuppgifter till nästa tillfälle.

Ta med föremål eller fotografera	Till exempel en favoritbok, den fulaste ägodelen eller ett föremål som är äldre än deltagaren själv. Eller något blått i hemmet, den mest oanvända prylen, en favoritkrydda och en bild på favoritmaten.
Fotografera	Frukost, favoritplats i hemmet, utsikt från fönstret eller något man gillar.
Skriva	Skriv tre ord/rader om frukosten, tre saker som ska göras i dag eller skicka ett sms (emoji, ord) till någon bekant.
Facebook-grupp	Skriv ”god morgon” till gruppen, ta en bild på sin morgon och lägg upp i gruppen.
Lite svårare	Deltagaren väljer en bild på något som hen vill göra i sommar. En rolig rubrik, något som är viktigt i samhället just nu eller en annons för något åtråvärt. Något som är obegripligt (ta med och fråga) eller något annat intressant.

Att läsa vidare

Beeke, S. & Bloch, S. (Eds.). (2023). Better conversations with communication difficulties: a practical guide for clinicians. J&R Press Ltd.

Elman, R. J. (2016). Aphasia Centers and the Life Participation Approach to Aphasia: A Paradigm Shift. *Topics in Language Disorders*, 36(2), 154–167.

Hoover, E., Szabo, G., Kohen, F., Vitale, S., McCloskey, N., Maas, E., Kulkarni, V., & DeDe, G. (2025). The benefits of conversation group treatment for individuals with chronic aphasia: Updated evidence from a multisite randomized controlled trial on measures of language and communication. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 34(3), 1203–1218.

Lanyon, L. E., Rose, M. L., & Worrall, L. (2013). The efficacy of outpatient and community-based aphasia group interventions: A systematic review. *International Journal of Speech Language Pathology*, 15(4), 359–374.

Mujkanovic, S. (2024). Group activities for people with aphasia – experiences and impact on psychosocial well-being. Uppsala universitet, Logopedi.

Szabo, G., Obermeyer, J., Cauthorn, A., Hornbostel, M., & Flacco, J. (2023). Combining Stakeholder-Engaged Research and the Life Participation Approach to Aphasia: A Pilot Survey on the Aphasia Group Experience. *Topics in Language Disorders*, 43(1), 19–29.

I Afasiförbundets föreningar erbjuds ofta kommunikativ och språklig stimulering med logoped alternativt med handledare som är anställda eller ideella. Många av dessa verksamheter har rullat på genom åren, man bygger praxis på plats samtidigt som det också kommer ny afasiforskning.

I Språk- och kommunikationsgrupper med logoped för vi ihop dessa perspektiv genom de båda erfarna legitimerade logopederna Ann Ander och Marika Schütz som tagit fram Afasiförbundets rekommendationer.

Afasiförbundet

Kampementsgatan 14

115 38 Stockholm

Telefon växel: 08-545 663 60

E-post: info@afasi.se

www.afasi.se